

СИЛАБУС КУРСУ

«Українська мова за професійним спрямуванням»

Галузь знань: **07 «Управління та адміністрування»**
Спеціальність: **072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»**
Ступінь вищої освіти: **перший (бакалаврський)**
Освітньо-професійна програма: **Фінанси**

Рік навчання: **I**
семестр: **I**

Кількість кредитів: **4**
мова викладання: **українська**

КЕРІВНИК КУРСУ

ПІБ

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності **Васильків Олена В'ячеславівна**

Контактна інформація:

presa.vov@gmail.com

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» формуватиме професійну компетенцію студентів, оскільки мова є одним із основних інструментів професійної діяльності сучасного фахівця. Сьогодні висококваліфікований фахівець будь-якої галузі повинен мати високу загальну і мовну культуру, уміти спілкуватися з людьми, висловлюватися точно, правильно, логічно й виразно, досконало володіти фаховою термінологією, що можливе тільки за умови наполегливого вивчення державної мови, свідомого ставлення до повсякденної мовної практики. Засвоєні знання та уміння з цієї дисципліни є основою для ефективного сприйняття відомостей з інших галузей знань, розвитку абстрактного мислення, реалізації творчого потенціалу у майбутньому.

Головною метою курсу є – набуття комунікативного досвіду, що сприяє розвитку креативних здібностей студентів і спонукає їх до самореалізації, активізує пізнавальні інтереси, підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, удосконалення знань і практичних навичок стосовно використання мовних норм в усному й писемному спілкуванні, вміння правильно добирати мовні засоби під час укладання тих чи інших документів професійної сфери, вміння впливати на співрозмовника за допомогою вербальних засобів спілкування, знати тонкощі невербального спілкування.

СТРУКТУРА КУРСУ

Години (лек. / прак.)	Тема	Результати навчання	Завдання	
0 / 2	Тема українська літературна мова – основа державної мовної політики і професійного спілкування	1. Сучасна літературна мова – основа мовної мови	Сформувати чітке розуміння ролі та функцій державної мови у фаховій діяльності. Розмежовувати поняття національна і літературна мова. Виробити навички дотримання мовних норм в усному та писемному спілкуванні.	Запитання, пошукові завдання

0 / 2	Тема 2. Норми української літературної мови в професійному спілкуванні. Мовний і мовленнєвий етикет	Виробити потребу вдосконалення культури мовлення; узагальнити знання про мовленнєвий етикет; розвивати комунікативно-мовленнєві вміння, логічне мислення; виховувати шанобливе ставлення до мови.	Тести, запитання, ситуаційні завдання
0 / 2	Тема 3. Стилї СУЛМ	Знати сфери використання, основні функції всіх стилів мовлення, аналізувати підстилї і встановлювати зв'язки між ними, а також характеризувати мовні засоби всіх стилів мовлення. Розуміти і продукувати речення у такому значенні, які відповідають контексту комунікації.	Пошукові завдання, запитання
0 / 2	Тема 4. Писемне мовлення. Документ – основний вид ОДС	Оцінювати ділове мовлення в різних комунікативних ситуаціях щодо дотримання норм літературної мови. Опанувати реквізити, вимоги до укладання документів, мовні засоби. Аналізувати використання у діловому мовленні анормативів. Опанувати технології роботи з документами. Володіти культурою мови, розвивати вміння і навички укладання службових документів. Спираючись на словники і мовленнєві зразки, оцінювати правильність укладання документів	Запитання, тести, укладання документів
0 / 4	Тема 5-6. Науковий стиль: жанри, ситуації, засоби. Бібліографія	Знати сфери використання та основні функції наукового стилю. Порівнювати відредагований текст з авторським варіантом, розвивати вміння та навички аналізу щодо правильності написання тексту, використовувати як в усному, так і писемному мовленні сталі словосполучення (мовні кліше). Знати та розрізняти оформлення результатів наукової діяльності: конспект, тези, план. Вміти розрізняти та писати відгук, рецензію, анотацію, реферат. Знати основні вимоги до виконання та оформлення курсової, дипломної та магістерської робіт. Вміти правильно оформити бібліографічний опис джерел та знати вимоги до оформлення цитат у науковій роботі.	Запитання, робота з різними видами документів
0 / 2	Тема 7. Лексика у професійному спілкуванні	Знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні власне українську та іншомовну лексику, виробничо-професійні, науково-технічні професіоналізми. Використовувати у професійному мовленні синоніми, пароніми, омоніми, розрізняти мовні кліше та мовні штампи. Застосовувати нормативно-правові документи, закони,	Пошукові завдання, запитання, зразки документів

		словники, довідники як засоби кодифікації під час укладання ділових паперів, розвивати вміння і навички опрацювання службових документів.	
0/2	Тема 8. Українська лексикографія. Термінологія як основа документації	Виробити навички оволодіння культурою мовлення, вміти послуговуватися різними типами словників, навички самоконтролю за добром мовних засобів як в усному, так і писемному мовленні. Опанувати технології роботи з лексикографічними джерелами. Знати основні етапи становлення і розвитку української термінології, види і структуру термінів. Розуміти джерела і способи творення термінів певного фаху.	Пошукові завдання, аналіз службових документів
0/2	Тема 9. Суть і види перекладу	Розуміти форми і види перекладу. Вирізняти і вміти відредагувати типові помилки під час перекладу наукової літератури з фаху українською мовою. Знати особливості редагування наукового стилю.	Пошукові завдання, тести
0/2	Тема 10. Морфологічні норми і професійне спілкування	Під час укладання документів використовувати правила запису цифрової інформації, зв'язок числівників з іменниками, правильно вживати займенники, дієприслівникові звороти та активні дієприкметники теперішнього часу. Навчитися правильно будувати прийменникові конструкції.	Проблемні завдання, запитання, ситуаційні завдання
0/2	Тема 11. Синтаксичні особливості українського ділового мовлення	Обізнаність із синтаксичними особливостями мови ділового спілкування. Сприймати, відтворювати, редагувати тексти офіційно-ділового й наукового стилів. Знати синтаксичні особливості ділових паперів.	Проблемні завдання, запитання
0/2	Тема 12. Службове листування	Уміння правильно будувати речення, типові для текстів службових документів. Укладати різні види службових листів.	Проблемні завдання, запитання
0/2	Тема 13. Усне професійне спілкування з фаху	Знати та вміти розрізняти функції та види бесід. Виробити навички культури спілкування при проходженні співбесіди з роботодавцем. Вивчити етикет телефонної розмови та розуміти правила використання мобільних телефонів.	Тести, запитання, ситуаційні завдання
0/2	Тема 14. Риторика і мистецтво презентації	Розуміти суть публічного виступу як важливого засобу комунікації переконання. Знати та володіти технікою і тактикою аргументації. Опанувати навички невербального спілкування, керувати аудиторією, використовуючи вербальні і невербальні засоби спілкування.	Виступи, вміння слухати, презентація

0/ 2	Тема 15. Форми колективного обговорення професійних проблем з фаху	Побудова комунікативних стратегій і ситуацій з урахуванням національно-культурних традицій, уміння чітко висловити свою думку в різних ділових ситуаціях. Розуміти значення ділових перемовин у майбутній професійній діяльності, вміти правильно побудувати діалог із співбесідником. Знати різні види організації дискусій, зокрема «мозковий штурм», особливості проведення різних видів нарад та зборів, як форми прийняття колективного рішення.	Тести, запитання, ситуаційні завдання
------	---	---	---------------------------------------

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Авраменко О. О. Було – стало: зміни в правописі. К.: В-во Даринка, 2019. 40 с.
2. Біловус Л.І., Вількова Т.Т., Блашків О.В., Коноплицька О.І., Ліщинська Н.М., Шкіцька І.Ю., Яблонська Н. М. Методичні рекомендації для самостійної роботи з курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)». Тернопіль: Економічна думка, 2020. 69 с.
3. Біловус Л.І., Вількова Т.Т., Блашків О.В., Коноплицька О.І., Ліщинська Н.М., Шкіцька І.Ю., Яблонська Н. М. Українська мова за професійним спрямуванням. Навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2020. 322 с.
4. Гажук-Котик Л. Г. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. Чернівці : Рута, 2018. 119 с.
5. ДСТУ 4163-2020. Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлювання документів. Чинний від 2021-09-01. Київ: Держстандарт України, 2020.37 с. (Національний стандарт України).
6. ДСТУ 8302-2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 16 с.
7. Зубков М. Г. Норми та культура української мови за оновленим правописом. Ділове мовлення. 2-ге вид., доп.і змін. Київ: Арій, 2019. 608 с.
8. Кацавець Р. С. Українська мова: усна і писемна (ділове спрямування): навчальний посібник. Київ.: Алерта. 2020. 280 с.
9. Лисак В. М. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навч. посіб. Львів : Львів. торг.-екон. ун-т, 2020. 328 с.
10. Підгурська В., Голубовська І. Практикум із культури фахового мовлення : навч.-метод. посібн. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2019. 122 с.
11. Тетарчук І.В. Українська мова за професійним спрямуванням. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ: ЦУЛ, 2020.
12. Ткачук О. В., Наконечна Л. Б. Сучасне українське наукове мовлення: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2018. 160 с.
13. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. для студентів закладів вищої освіти / А. А. Берес-това, Н. О. Лисенко, Л. І. Пац, А. О. Тимченко. Харків: НФаУ, 2021. 344 с.
14. Українська мова за професійним спрямуванням. Навчальний посібник / В. Ю. Підгурська, І. В. Голубовська. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 192 с.
15. Українська мова для іміджу та кар'єри / І. М. Літвінова, Т. В. Котукова. Харків, 2019. 160 с.
16. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови. Київ, 2019. 391 с.
17. Шарата Н. Г. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. / Н. Г. Шарата, Т. П. Кравченко. Миколаїв: МНАУ, 2020. 306 с.

18. Шевчук С. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. Київ : Алерта, 2023. 536 с.
19. Шкіцька І. Ю. Основи академічної доброчесності: навч.-метод. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Тернопіль: THEU, 2018. 64 с.
20. Kate L. Turabian. Manual for Writers of Research Papers, Theses, and Dissertations, (Chicago Style for Students and Researchers) 9th Edition. 2019. Sarnecka Barbara W. The Writing Workshop: Write More, Write Better, Be Happier in Academia. Paperback. Illustrated, October 15, 2019.
21. Nedashkivska Alla. Ukrainian for Professional communication: a web based textbook for developing business and professional communication skills in Ukrainian. URL: <https://businessukrainian.com/>.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

- *Політика щодо дедлайнів і перескладання.* Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- *Політика щодо академічної доброчесності.* Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.
- *Політика щодо відвідування.* Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, військовий стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

ОЦІНЮВАННЯ

Остаточну оцінку за курс розраховують так:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КПІЗ, враховуючи поточне опитування)
30%	40%	30%
1. Усне опитування (тестування) на заняттях: 8 тем по 5 балів – max 40 балів. 2. Письмова робота – max 60 балів.	1. Усне опитування (тестування) на заняттях: 7 тем по 5 балів – max 35 балів. 2. Письмова робота – max 65 балів.	1. Підготовка КПІЗ – max 40 балів. 2. Захист КПІЗ – max 40 балів. 3. Участь у тренінгах – max 20 балів.

При оцінюванні відповіді студентів та виконання ними практичних завдань враховується:

- вміння послідовно і детально висвітлювати проблемні питання сучасного ділового мовлення, альтернативність їх осмислення в лінгвістичному аспекті;
  - відповідне володіння загальними поняттями мовної культури, офіційно-ділового, наукового стилів;
  - навички творчого застосування вмінь аналізувати кожен окремий вид документа, його структуру;
  - навички порядку оформлення, редагування текстів документів;
  - змістовність і правильність виконання завдань, чіткість і повнота відповіді, здатність поєднувати теоретичний матеріал з практичним його відтворенням;
  - багатство лексичного запасу, культура писемного мовлення;
  - дотримання орфографічних, пунктуаційних, синтаксичних, лексичних та граматичних норм сучасної української мови при виконанні практичних завдань.
- «5» балів ставиться, якщо студент:
- виявляє глибокі знання з української мови (за професійним спрямуванням);
  - виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, реалізує знання на практиці,

наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені;

- викладає матеріал послідовно й правильно, не порушуючи норм літературної мови;
- відтворює усно й письмово запропоновані зразки документів.

Відповідь відзначається багатством словника, граматичною правильністю, додержанням стильової єдності і виразності аналізу текстів документів, практичні завдання виконані правильно, грамотно. Може бути 1-2 мовні неточності у доведеннях.

Письмова робота виконана у повному обсязі.

«4» бали ставиться, якщо студент:

в цілому впорався із завданням, виявив достатній рівень знань з української мови(за професійним спрямуванням);

володіє знаннями щодо структури документів, вміє послідовно відтворювати їх текст;

допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауважень викладача, та поодинокі огріхи в послідовності викладу матеріалу чи мовленнєвому оформленні відповідно до мовних норм;

Мовлення ілюструє наявність термінологічної лексики, відповідає стилістичним нормам.

Проте є порушення у послідовності викладання думки, у формуванні певних доведень відчутна поверховість.

«3» бали.

Завдання, поставлені перед студентом, виконані, але не в повному обсязі. Спостерігається поверховість знань, відсутня аргументація доведень. Відчувається не завжди вдалий добір слова відносно контексту, не розрізняється основна і другорядна інформація. Відповіді бракує єдності стилю, виклад загалом зв'язаний, але помітна бідність словника.

Студент виявляє знання й розуміння основних положень теми, але:

викладає матеріал не досить повно та допускає помилки в формулюванні правил, виконанні практичних завдань;

не вміє глибоко й переконливо обґрунтувати свої думки й відчуває невпевненість у доборі необхідних ілюстрацій;

викладає матеріал непослідовно;

плутається в реквізитах документа і допускає помилки при побудові його;

допускає помилки в мовленнєвому оформленні;

не дбає про культуру мовлення.

«2» бали.

Більшість змісту відповіді не продумана, практичне завдання неправильно виконане або зовсім не виконане.

Наявні прогалини в теоретичних знаннях.

Лексика висловлювань бідна, немає послідовності викладу думок.

У практичній роботі допущено 5-6 орфографічних та 3-4 пунктуаційні помилки.

Студент не може побудувати документ, допускає значну кількість граматичних та лексичних помилок.

Шкала оцінювання студентів:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)